

kres

decemb.
leto 1935
štev. 12

»KRES«. Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje - Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc. — Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje - Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

NAROČNINA: Din 20 (skupno Din 18).

BOJ ZA MATTERHORN

Po Haenselu u priredil E. K.

(Nadaljevanje.)

Med njima ni zrasla nobena beseda več, ki bi izdajala njune misli. Postala sta prijatelja. Ne le prijatelja za te kratke bežne ure v življenju. To ni bilo prijateljstvo, ki ohrani lahko spoštovanje še po smrti drugega. Ostala sta zvezana celo za grozečo smrtno uro, pred katero vse umolkne razen enega, ki se ne boji njene groze. V njegovih rokah mirno ugasne poslednja iskra.

Ko sta drug poleg drugega ležala v šotoru. Whympers ni mogel zaspati. V njegovih budnih sanjah je tišina zunaj rasla v en sam mogočen kristal, ki se je postavil visok in oster na vrh šotora. Douglasovo dihanje ga je zamajalo, da je iskal ravnotežja. Whympers se je dvignil: nad njimi čisto zgoraj se je odražalo nekaj skalnih plošč in v brnečih skokih so drvele nizdol, v velikem loku preskočile šotor ter se vrgle globoko spodaj v sneženo ledeniško posteljo. Nato je nastala spet prazna tišina; celo poslednje kapljice ob skalah so zmrznile v ledene bisere.

Whyper se je hipoma zdrnil. Mučila ga je misel: mogoče so se zgoraj utrgale skale pod koraki kakšnega Italijana, ki so zmagovalno že dosegli vrh. Splazil se je iz šotora in čakal v somraku. Zrak v šotoru je bil neznosen, če nisi mogel zaspati. Tangwalderja sta dihala ko medveda in pod platnom je bilo vlažno in opolizo. Whympers se je bal, da mu ne bi pokrihli obraza Tangwalderjevi zgoščeni hlapci.

Dim iz njegove pipe se je dvigal ravno in visoko v zrak. Temno ozadje za Monte Rosso, ki je žarelo v lastni luči, je pričelo polagoma rdeti. Ko je prva bleda svetloba zaigrala v jutranjo zarjo, je Whympers poklical svoje ljudi.

Ona dva, ki sta spala zunaj, sta bila trda ko čok. Hudson je postavil Hadowa na noge in mu drgnil roke. »Au«, je kričal Hadow, »prosim, nikar me ne polomite!«

Tangwalderja sta zložila šotor, kakor jima je pokazal Whympers. Najmlajši pa je zakuril z drvmi, ki jih je prinesel s seboj.

Whympers bi rad odrinil tešče, da bi vsaj ne izgubili nobene minute. Toda tega ni mogel storiti radi vodnikov, ki so tako visoko privlekli zajtrk. Skuhali so čaj. To pijačo so vodniki spoznali in prevzeli od Angležev. V to pijačo si lahko zvrnil

še toliko konjakov in se ji ni poznalo!

Whympers se je ozrl za Douglasom, ki je plezal prej po skalah okrog. Že delj časa ga ni videl. Izgubil ga je izpred oči. Ni mogel več krotiti svoje nepotrpežljivosti in odločil se je, da ga poišče. Našel ga je na viseči skalni plošči. Douglas je klečal. Ko je ugledal Whympersa, mu je zaklical, ves žareč od veselja: »Gorski kristali!«

»Otročarija,« je odvrnil Whympers.

Douglas se je približal: »Čprav svetijo sončni žarki v zgodnjem jutru vprav v istem kotu na isti del zemeljske oble kot zvečer, vendar je jutraj luč povsem drugačna. Ta prostor tu je bil včeraj čisto drug ko danes. Večer prodira iz zemlje, jutro pa nam pade z neba. Fizikalno je isto, metafizično pa je bil včeraj konec in danes je začetek!«

»Čudovito,« se je norčeval Whympers. »V tem trenutku me najbolj zanima to, kakšna je svetloba na vrhu Matterhorna!«

Douglasu se je dozdevala Whympersova odvisnost od smotra kakor plesen. Hotel ga je pomiriti: »Koliko smo še oddaljeni od njega? Ali naj vam pomagam pri merjenju višine?«

»To sem že zdavnaj opravil! Tega ne zamudim med nobenim počitkom. Sedaj smo 3360 m visoko. Še 1150 m nam manjka do vrha.«

»To vendar ni mnogo,« je zaklical Douglas.

»Lahko se zgodi, da nam more 10 m onemogočiti vzpon.«

Ko sta se vrnila na mesto počitka, je bila skupina že pripravljena, da odrine. Šotor in jedila so bila zavita in najmlajši Tangwalder je stal med drugimi, kot da spada k njim.

Whympers je takoj sprevidel, da ga je hotel oče Tangwalder zvijačno prevariti. Pogledal je Croza. Croz je počasi tlačil svojo pipo, ki je že dolgo gorela in vlekla. Torej je bil Croz s Tangwalderjem vred proti njemu.

»Domenili smo se, da nas bo vaš najmlajši sin tu zapustil in se vrnil v Zermatt. Zakaj ne uvažujete dogovorov?«

Tangwalder se je pogledal Croza in nemo iskal pomoči. In Croz ga ni zapustil. »Gospod, preveč prtljage imamo s seboj. Tangwalder in jaz se ne smeja preveč obložiti, da bova

lahko pomagala mladima gospodoma. Zato smo razdelili zalogo med oba Tangwalderjeva fanta.«

Tako torej. Whympers je šel k narbrtnikom mladih Tangwalderjev, potegnili iz enega veliko koštrunovo bedro in ga vrgel, da je ko kamen zdrvelo proti ledeniku.

Tangwalderjeve oči so izstopile iz jamic: »Naj bi rajši ta prokleti šotor namesto bedra vrgel doli.«

»Šotor bo nesel najmlajši Tangwalder po najkrajši poti nazaj v Zermatt. Njegov starejši brat gre radi mene lahko z menoj. Tako sem odločil.«

Stari Tangwalder je hotel ugovarjati, pa ga je Croz pomiril.

Whympers je dejal še:

»Od tega ne odneham na noben način. Saj smo že itak izgubili dovolj časa.«

Ti stavki so bili odvečni. Toda on jih je približal in povedal le za to, da bi se ob prvi priliki lahko skliceval na nje.

Najmlajši Tangwalder je jokajoč odrinil.

Whympers je odločil, da bo odslej vodil nekaj časa on in potem Hudson. Croz naj bo pripravljen, da bo pomagal v zelo težavnih slučajih, Tangwalder pa naj skrbi, da bosta Douglas in Hadow vedno na varnem.

Najprej so obšli steno, ki jim je služila za prenočišče.

Z lahkoto so prodirali dalje, ker je Croz prejšnji dan z mladim Tangwalderjem prehodil dober del poti. Čez dobrošno uro in pol vztrajne hoje se je razgrnil pred njimi ves zgornji del severovzhodnega grebena. To je bil res stopničasti sklad že preperelih piramidastih plasti, kakor jim je Whympers že prej povedal. Ker je bilo vse tako, kakor so povedali Whympersjevi računi, je objelo vse veselje nad osvojitvijo. Vzpenjali so se spet brez vrvi. Whympers je tako zelo hitel, da so ga ostali komaj dohajali, čeprav jim ni bilo treba ugrabiti kod in kam, ampak so le sledili njemu in storili, kar je storil on pred njimi.

Skupna nagnjenost severovzhodnega grebena je približno pol pravega kota. Natanko izračunano 39 stopinj. Toda ta prerezni naklonski kot ima 2000 metrov. Če je torej na enem mestu padec manjši, potem mora biti oni nad njim tem bolj strm, tako da se približno na polovici doseže izenačenje. Tu in tam so bili prehodi, ki bi na drugem kraju in času zaposlili Whympersja z vrvmi. Toda tega dne je bilo vreme

ROJSTVO

Jože Pokorn

Rodil se je človek.
Rodil se je Bog.
Rodila se je Resnica.

Na svet je prišla Lepota.
Obiskal nas je Modrec.
Razveselila nas je Pravica.

Zasijala je Ljubezen.
Prišel je med ljudi Sodnik.
Sam Bog je postal človek — oj, čudi se, brat!

Že tisoč in tisočkrat je zazvenelo po zemlji: Tiste dni je izšlo povelje od cesarja Avgusta, da naj se popiše ves svet.

Kot pravljica, ali ne?

Res, težko je verjeti, da se je zgodil čudež čudežev. Vedno znova in znova bi brali ta stavek, ga poslušali in premišljevali. Izšlo je povelje... Oj, koliko povelj izide! Vsak dan! Zdaj pomembnih, zdaj potrebnih in spet čisto nepotrebnih. Izide povelje; ljudstvo izve, da je izšlo in — pozabi... Izšlo je povelje od cesarja Avgusta in ljudstvo — ne pozabi. Kakor dolgo bo svet, kakor dolgo bodo ljudje, vedno se bo glasilo: Tiste dni je izšlo povelje od cesarja Avgusta...

Zgodilo se je, da se je rodil človek.

Vsak dan se rodi človek. In ne samo eden. Za družino se jih rodi. Če bi bil vseh v enem dnevu rojenih oče en sam človek, obilna bi bila družina in skrbi bi bilo dosti za kralja.

Rodi se človek in kdo ve, da se je rodil? Mati ve, oče ve, sestre vedo in bratje. Morda ve kraljestvo, da se je rodil sin-kraljevič. Da, zgodi se celo, da ve ves svet. Nič ne de; svet ve pa tudi, da se bo pozabilo. Saj je s takimi, ki se v veličastju rode, kakor s plevami: veter zapiha in spet svet sliši: umrl je človek. Nič ne de. Kar je zaslužil, bo dobil. Saj se človek ne rodi sam — sestra mu je vedno smrt.

Zdaj pa se je rodil človek in svet ni vedel in svet ni razumel in svet ni — pozabil.

Čisto preprosto pride človek na svet. Mati trpi, oče čaka, sestre in bratje hodijo okoli izbe kot okoli svetišča. V svetišču se godi skrivnost. Novo življenje klije in zaživi. Rodil se je človeški otrok. Blagor mu! Vsak, ki se rodi, pozdravljen!

Dva človeka sta živela. Enemu je bilo ime Jožef. Imel je ženo in njej je bilo ime Marija. In Jožef in Marija sta dve lučki in svetita.

Dva revčka sta na svetu: Jožef in Marija. Zato ni prostora v palači, ni postelje v hiši. Tam zunaj v votlini, tam, kjer spe pastirji pri svojih čredah, kjer leže ovce, kjer se odpočije vol ob oslu. Tam je prostor za človeka, ki se je rodil pred dawnimi časi. Tam naj zaživi človek, da bo bodočnost vedela, da ni bil bogat, da je bil trpin; a tam je tudi košček zemlje, kjer se je rodilo svetu veselje, resnica, pravica, ljubezen, dobrot, modrost in vse dobro, kar je na svetu dobrega. Tam — v hlevcu, tam se je rodil največji človek, tam se je rodil sam — Bog, tam je zasijala luč, tam je naš oče, tam smo mi, tam je vse, tam je — kdo bi mogel povedati! Sam sveti Avguštín bi se ustrašil in bi vzkliknil: Hvalim Te in Te slavim, ki si se tam rodil, Ti, ki si . . . in bi obmolknil. Sveti Avguštín, ki je povedal o tem človeku, ki se je rodil tam v votlini, toliko lepega, toliko priskega . . .

Da, kot pravljica se vse to sliši, toda pravljica, ki je resnična. Hvala Bogu, da je pravljica, ki je resnična, ki je naša pomoč. Hvala Bogu, da se je uresničila pravljica pravljič, pravljica, ki so jo pričakovali tisoče let, ki so jo pričakovali, da se uresniči, tisoči, milijoni. Hvala Bogu in Tebi, ki si uresničil pravljico. Kako bi se Ti mogli dovolj zahvaliti?

* * *

Na nebu je zasijala zvezda. V daljni deželi modrih so se vzdignili pobožni možje in se napravili na pot. Dolga je njih pot.

Hvala Bogu; dolga je njih pot, naša je kratka.

Polnočni zvonovi so zazvonili v skrivnosti družin. Vstane oče, si obleče kožuh in se napoti. Vzdigne se mati, se ogrne in se nameri. Odpravi se sin, hči odide, le varuh ostane in zaklene vežne duri.

Rodil se je človek — Bog. Pojdimo in pogledajmo! Kakšen je njegov dom, kakšen je njegov obraz? Stopimo pogledat!

Polnočni zvonovi zvone in vabijo.

Rodil se je Bog.

Oče nese baklo, mati se zavija in hiti, veseli so obrazi bratov in sestra, stopinja drsi, v prsih in v srcu je vrisk.

In hiti spet oče in mati in otroci. In še in še. Dolga je vrsta. S hriba v hrib, iz doline v dolino, od vsepovsod.

Vas hiti k polnočnici, svet je vstal in se napotil. Človeštvo gre gledat, kaj se je zgodilo, da je noč postala dan. — Saj res, luč je iz nebes posvetila na zemljo in hoče svetiti. Saj res, Bog je prišel na zemljo.

Svetonočni zvonovi vabijo, kličejo, vriskajo . . . Saj je najlepša noč za najlepšim večerom.

Sveta noč, kdo bi te doumel! Razmišljamo te, spoštujemo te, ljubimo te, a doumeti nam je nemogoče. Preveč je, o Gospod, ljubezni, preveč je Tvojih prelepih darov. V očeh se nam bližči, sneg je presvetal. Tvoja luč odseva, da nas v oči žge.

Sveta noč in njeno veselje in radost in smeh in začudenje. Oj, koliko svetlih darov, dobri Bog!

PESEM DETETU KRALJU

Peter Križman

V tej sveti noči k Tebi smo prišli,
nebeško Dete, Kralj vseh časov, vseh ljudi.
O, sprejmi naših mladih src pozdrave,
usliši prošnje in molitve naše.

Tvoja žarka luč naj v naših srcih sije,
Tvoja milost naj se v mlade duše zlije,
da kot žive plamenice gremo med ljudi,
da v srcih vseh ljubezen Tvoja zagori.

O Dete, pojdi z nami, da se ne zgubimo,
slabi smo, pogosto pot zgrešimo,
Kralj mogočni, v boj naš pojdi z nami,
da ne bomo se borili v noči sami!

NA SVETI DAN

Vane Betkin

Kaj angelci so sleki svoje halje,
ko snoči so prepevali v dolini,
in ogrnili z njimi širne dalje,
da vse leskeče v sončni se svetlini?

Saj še ljudje so nasmejani, beli,
kot vsi bi v snegu žarnem se skupali:
zdaj, Detece, se bomo vsi objeli
in vsi si belo haljo nadejali.

Oh, kar med nami, Jezušček, ostani
in vse dobrotljivo nas blagoslovi,
pa tiste še, ki mrki so, predrami,
da vsi postali Tvoji bi sinovi!

POLNOČNICA PETRAČEVEGA RUDOLFA

Vane Betkin

Že dolgo se je je veselil. Mislil je, da bo okreval vsaj toliko, da bo lahko šel z drugimi fanti v cerkev. Že kdaj so se pogovarjali, kako bo lepo! Po smučeh bodo šli in z baklami — vsi, ki so v društvu. Od vseh strani, z vseh hribočkov in potov se bodo videle lučke kot kresnice v šentjanževi noči. Potem se bodo pred županovo hišo pri fari zbrali in odšli v cerkev, da bodo pristopili skupno k angelski mizi.

In zdaj je prišel sveti večer in Rudolf ne more nikamor. Prav samega so pustili doma. Ko bi bil vsaj nekdo ostal pri njem, da bi bil krajši čas in manjše hrepenenje! Pa so vsi odšli. Saj jim ne zameri! K polnočnici gre vsak, če le more narediti tisto pot do cerkve. Ali vendar, vendar . . .

Tako mu je hudo! Leži na topli peči in gleda jaselce. Po sobi se razliva odsev luči izpod stropa. Na nocojšnji večer gori prav v vsaki hiši luč. Celo doli pri Marentovih, kjer je ne prižgo vse leto, ker nimajo za kaj kupovati posvetila, jo imajo danes prav gotovo. Če drugače ne, pa vsaj tákole majhno, kot gori pri Petračevih pred jaseleci.

Oh, tista lučka pred jaseleci! Tako lepo razsvetljuje Jezuščkov obraz, da je poln miline. Rudolfu se zdi, da je Jezušček prav tak kot bi bil živ. Saj se tako lepo smehlja!

Rudolf kar gledati ne more več. Tako milo se mu stori, da ne more biti zdaj v cerkvi! Bogve, kako je šele tam lepo? O, gospod kaplan naredi take jaselce pri oltarčku Matere božje, da ljudje kar strmijo. Fantje so mu že v začetku decembra, ko še ni bilo pravega snega, nabrali cele koše mahu, tako lepo zelenega, da je res kot trava in bi se ovčke prav lahko pasle po njem. Tako so mu pripovedovali fantje. In hlevček, pa sveta družina in luči v cerkvi, petje, polnočno obhajilo — oh!

Ozre se na uro. Še dvajset minut manjka do polnoči. Kmalu se bo začelo. Ko bi le količkaj mogel, pa bi se vzdignil in bi šel. Ali kaj, ko se skoro okreniti ne more!

Samo še četrť ure. Pa bi morda le poskusil! Zdrav ni rabil nikdar več ko pet minut do cerkve. Zdaj bi nekoliko več. Morda bi stopil v cerkev prav v trenutku, ko bodo vsi trije gospodje, župnik, kaplan in Mihov novomašnik, zapeli »Tebe Boga hvalimo«. Potem bi šel s fanti še k obhajilu. Ni bil sicer že štirinajst dni duhovnik pri njem, ali njegova duša je čista kot kristal. Vesel bi bil Jezus, ko bi mu Rudolf doprinesel tako žrtev. Kar pojde!

S težavo se dvigne in sede na peči tako, da mu visijo noge v zapeček. Grozno bolečino čuti v pljučih. Pa kmalu poneha. V sunkih lovi sapo. Ozre se na uro. Samo še deset minut. Saj ne bo mogel več. Ali! Vsaj obhajilo bo še lahko zatél. In to je glavno.

Stopi k peči in gre v stransko sobo. S težavo se sklone in odpre težki predal, kjer je njegova prazniška obleka. V trenutku poišče še čevlje in se začne napravljati. S tako naglico dela, da mu pot obliva čelo.

Spet se zaskrbljeno ozre na uro.

Še kakih pet minut ... Hiteti mora. Saj bo še tako pri zadnjih stopil k angelski mizi ...

Obuvanje mu dela največje preglavice. Kri, kolikor jo še ima, mu nabija v glavo, da je težka kot mlinski kamen.

Hrope.

Končno so tudi čevlji naréd. Zdaj samo še ovratnico in suknjič. To bo takoj.

V naglici poišče še klobuk. Položi ga na mizo, da bi se pogledal še v ogledalo, če je dober. — Bo!

Ura bije polnoč.

Hitro, hitro!

Rudolf je že ves prepoten. Kar črno se mu dela pred očmi od napora. Pa ne čuti prav nič. Samo na cerkev in obhajilo še misli.

Seže po klobuku in se prav pobožno še enkrat ozre v jaselce. Pa jih v trenutku ni več. Rudolf vidi, kako so se spremenile v oltar. Tam na mizi, kjer je Bogec s kruhom, je tabernakelj. Rudolf drhti od začudenja.

Vidi Jezuščka, kako se dvigne. Ni več Jezušček, velik Kristus je. Prav res. Po žarnem svitu okrog glave ga pozna. Tako je opravljen kot gospod župnik pri maši ob najslavnejših praznikih: v tistem plašču, ki ima čez in čez zlate rože.

Jezus neskončno dobrotljivo gleda Rudolfa. Tiste njegove sinje oči in smeh okrog usten! Bliža se k mizi in odgrne beli prtiček iznad kruha. Blagoslovi ga in pravi:

»To je moje telo!«

Potem odlomi in se bliža Rudolfu. Rudolf zdrkne na kolena in prav pobožno sklene roke.

Jezus ga obhaja ...

Zdajci se oglasio od nekje orgle. Rudolf sliši nebeško lepo petje. Po sobi, ki se je spremenila v cerkev, se razliva morje svetlobe.

Rudolf je zamaknjen. Še vedno kleči. Trdno sklepa roke na prsih in čuti eno samo véliko ugodje. Sam Gospod ga je obhajal ... Kolika sreča!

Zdaj ga vidi, ko obhaja. Za njim gre množica angelov, ki neskončno lepo pojo.

Še vedno gleda za prikaznijo. Še trenotek in nato izgine vse. Rudolf še vedno kleči in čuti nebeško blaženost.

Potem se mu prav v bližini srca nekaj utrga in spolzko zdrkne skozi grlo v usta ...

Rudolf omahne in ne čuti nič več ...

*

Na sveti dan se je še pred prvo mašo kot blisk hitro razvedela po vsej fari novica, da je snoči med polnočnico umrl Petračev Rudolf. Dobili so ga v mlaki krvi sredi sobe, ko so se vrnili od polnočnice...

NAŠ BOŽIČ

Jože Vovk

Iz vseh zvonikov doni pesem zvonov. Kako tuje zveni ta pesem v velikem mestu! V bare vdira, v kinodvorane, v restavracije, trgovine, nočno življenje je polno božičnih slik. Še v vrvež ljudi po sneženih cestah in v razsvetljenih prostorih, tja ven v temo in visoko pod zvezdnato nebo, povsod je dahnila ena sama misel: »Božič! Otrok prinaša srečo na svet!«

Zakaj otrok? Ali naj današnjega visokega in treznega človeka trapimo s tako idilo? Ali bi ne bilo bolje, če bi se Kristus prikazal kot diktator, ki bi z železno silo vse podvrget in se spravil v blagodejen red? Čemu nam bo otrok?

In vendar otrok pomeni vse! On je izpolnitev vsega hrepenenja. Bogat je za ubožce in bogatine. Ljubezen in veselje je veselo oznanilo božjega Deteta.

A današnji človek živi le vse preveč na površju. Tehnika in napredek sta mu zamračila pogled in prevzela miselnost. Vedno novi vtisi ga osvajajo. Težak boj za obstanek mu ne dá, da bi se umiril. Mračen je, zagrenjen, prevzetan obenem, nemiren in velik dvomljivec.

Zdaj prihaja Dete Kristus in ga bo pripeljal nazaj k samemu sebi. Otrok namreč živi vse bolj naznotraj in skuša svojo dušo bolj obvladati kakor odrasli. Otrokovega srca še nista obiskala kruto trpljenje in nemirna strast. Umerjen je, hvaležen, ljubezniv in ljubezni vreden.

V to ljubezen nas hoče božič vpeljati. Če bi se človeštvo dalo voditi k tej ljubezni, potem bi bilo kmalu konec vsega gorja. Bogati naj bi zagoreli v ljubezni do revežev, gojili naj bi dobrodelnost, reveži pa zvestobo in ljubezen. Ne bi bilo zevajočih prepadov med bogatim in siromašnim, med narodom in narodom, med državo in državo, marveč bi postali vsi lepa enota, celota, združeni bi bili z najtrdnjšo vezjo ljubezni.

Z ljubeznijo bi bil dan obenem tudi mir. Z mirom pa veselje. Človeka bi ne vodilo varljivo poželjenje, pač pa misel na Deteta Kralja, ki določuje red in vodi po svoji neskončni modrosti. Tudi predmestni stanovavci, brezdomci in brezposelni, vsi berači, vsi ljudje bi bili veseli, kajti revščini in brezposelnosti bi pač kmalu odpomogli. Nepojmljiv blagoslov bi se razlil po vsej zemlji, če bi ljudje hoteli poslušati glas, ki prihaja iz betlehemskega hlevca.

Božična blagovest mora prodreti v naša srca. Mora, pa čeprav imamo skrb za naš vsakdanji kruh, za družino, za bodočnost. Vse te skrbi zaupno položimo v roke božjega Deteta in on bo z božjo močjo vse obrnil v dobro.

Fant moj! Ali veš še nekaj, samo to te bom vprašal: Ali veš, kaj je *slovenski božič*? Tisti božič, ki je samo naš? Sneg, svetla in zvezdnata noč, zvonjenje, pesem, luč v hiši, ena sama luč v kotu — pri jaslicah. Molitev in pesem in svetli obrazi, spočite duše. O, dajmo, fantje, slovenski božič praznujmo! Jaslice postavimo, luč prižgimo, dve luči: eno pred jaslice, drugo v svojem srcu prižgimo! Premerimo ta večer svoje fantovstvo. Kralj je rojen, mi smo njegova zvesta straža. Bodimo Detetu vse: bodimo mu pastirji, bodimo mu angeli, bodimo mu modrijani, ki pridejo od daleč, pokleknejo predenj in mu darujejo. Kaj mu bomo darovali? Svojo mladost mu posvetimo, svoje fantovstvo mu darujmo! O, potem bo naša luč v srcu zagorela s plamenom kakor še nikdar! Potem bo lep božič.

Ko bodo zvonovi zapeli čez širni svet, ko se bodo zamajali v stolpih naših slovenskih cerkvic, fant moj, takrat se nam bo razodela skrivnost, takrat bomo pred jaslicami klečali, takrat bomo šli v cerkev, da se mu poklonimo. Takrat bo naš božič tudi fantovski in slovenski božič!

FANTOVSKA ORGANIZACIJA P. Z.

Poročilo na tečaju ob občnem zboru P. Z. v Ljubljani

dne 17. oktobra 1935 — dr. Karel Capuder (Konec.)

PROGRAM ZA BODOČNOST

Prvo je brez dvoma izvedba, oziroma oživitve organizacije Z. F. O. Praktično se bo to izvršilo z obnovitvijo ali novo ustanovitvijo fantovskih odsekov pri vseh obnovljenih društvi Prosvetne zveze. Odseke bomo (po dekanijah) združili v okrožja, da se tako vzpostavi čim tesnejši stik Zveze z odseki (preko okrožij), obenem pa da se uspešneje in hitreje organizirajo tekme, tako prosvetne kot športne.

Pri P. Z. v Ljubljani in Mariboru obstajata odbora Z. F. O., ki vodita vse delo v svojih odsekih. Po dogovoru, ki se je sklenil 2. oktobra na sestanku v Celju, pa se obe zvezi radi enotno načrtanega dela združita v Slovensko fantovsko zvezo, ki ji načeljuje poseben izvršilni odbor, sestavljen iz delegatov ljubljanske in mariborske Z. F. O. S tem je slovenska fantovska organizacija zopet enotno urejena, po enem načrtu se vrši vse prosvetno, športno in vzgojno delo, v doglednem času se bodo prirejali enotni skupni tečaji, za vso organizacijo veljajo enotna navodila, ki se izdajajo v posebnem mesečniku »Dopisi«.

Vsa fantovska organizacija je po svojih odsekih zaenkrat vključena v prosvetna društva, po teh pa v P. Z. Za nadaljni razvoj nam bo smer pokazal čas!

NAMEN IN SREDSTVA

Namen fantovske organizacije je vsaj okvirno podan v pravilih Prosvetne zveze. Tudi sredstva so v glavnem tam navedena. Rečeno je (§ 2), da morajo društva (in s tem odseki) širiti med ljudstvom izobrazbo na podlagi krščanskih načel in socialnih nauk Kristusovih. Dalje (§ 3) krepiti med člani versko, narodno in gospodarsko zavest; *izobraževati jih umsko, нравno in telesno*; skrbeti za njihovo strokovno izobrazbo; navajati jih k varčnosti in treznosti; prirejati jim zdravo, pošteno zabavo!

Sredstva pa so v ustanavljanju društev, odsekov, v predavanjih in zletih, v posvetovanjih in tečajih za skupine, stanove, organizacije, v gojitvi petja, glasbe, dramatike, telovadbe, športa, strokovnega pouka itd.

Program je torej sila obsežen in možnosti za udejstvovanje več kot dovolj. Noben izgovor ne drži, nobeno oziranje v preteklost ne opravičuje lenobnosti v današnjih razmerah. Kdor hoče, lahko dela kot kdajkoli prej in morda še bolje! Ne bomo se obežali na vnanjost, v globino bomo segli in na široko se razmahnili — pa bomo uspeli!

NAČRT ZA DELO

Na teh osnovah je odbor ZFO zgradil prvoletni delovni načrt. Delo se deli v tri skupine:

1. *Vzgojno delo*: Poleg posebnih vzgojnih navodil za posamezne me-sece in prilike bomo obravnavali pred vsem resolucije stalnega odbora za evharistične kongrese, sprejete o priliki II. evharističnega kongresa v Ljubljani 1935. Ne bomo pozabili na skupno obhajilo, na praznovanje 4 organizacijskih praznikov, na duhovne vaje. Kot važno smo smatrali tudi vprašanje pravilnega spolnega pouka. To poglavje fantovske vzgoje bomo obdelovali po Tothovi knjigi »Čista mladost«.

2. Med *prosvetno stvarino* smo na prvo mesto uvrstili nauk o načelih (po dr. Alešu Ušeničniku). Za današnjo breznačelno, veternjaško in materialistično dobo smatramo kot osnovne važnosti poznanje pomena načel za organizacijo, ki ima po svoji naravi in po svoji zgodovini odlično vodilno poslanstvo za vso našo organizirano katoliško skupnost.

Izmed pogubnih zmot naših dni smo za letošnje leto izbrali komunizem, da ga preštudiramo. O tem vprašanju se veliko govori in piše. In dejanski se zdi, da se ves boj v svetu zaostruje v dve nasprotji, da gre vse človeštvo v dva tabora: v Kristusov ali Ljeninov. Podcenjevali bi to svetovno vrvenje, ako bi mu ne posvetili dovolj pozornosti v svojem programu.

Za praktičen zgled in nazorno življensko vodilo za delo pa bomo obravnavali še škofa Antona Martina Slomška v njegovem odnosu do slovenske

mladine. S tem se bomo tudi pripravljali na začrtane Slomškove dneve, ki se bodo prihodnje leto vršili v Mariboru.

Končno obravnavamo na naših sestankih še pravila in poslovnik Prosvetne zveze ter se tako pripravljamo za praktično delo v organizaciji.

3. *Telesni vzgoji* v naših fantovskih odsekih služi šport. Športna tvarina se podaja v Dopisih. Važno je tudi, da se v sestavu organizacij P. Z. nahaja tudi športni klub Planina, ki ima pravila potrjena za vso banovino. Z. F. O. pa se bo morala udeleževati tudi pri obvezni telesni vzgoji, ki jo predpisuje poseben zakon.

Vse delo bomo pripravili na tečajih, uspeh pa se bo pokazal na tekmah, ki jih bomo še letos izvedli. Glavno in najvažnejše pa je, da se zbere vsa pošolska mladina v fantovskih odsekih in se v njih pripravi za svoje življenjske naloge v poklicu, družini, narodu in državi. Organizirajmo se!

VELIKA OBLETNICA

Jože Kranjc

Zopet smo praznovali jubilej, preko katerega je naša javnost šla skoro molče. In vendar je bil to važen, pomemben dogodek; prilika, da izkažemo spoštovanje in priznanje možu, ki je izgorel kot sveča za svoj narod, velikanu, ki je dal sebe in svoje življenje z vsem, kar je imel — na oltar domovini! Praznovati bi morali (27. novembra) sedemdesetletnico rojstva dr. Janeza Evangelista Kreka!

Da počastimo njegov spomin, da se mu zahvalimo za vse, kar je za naš narod storil, da zmolimo očenaš za njegovo veliko dušo, smo ga obiskali v njegovem skromnem domu sredi ljubljanskega polja. Dolga vrsta mladih fantov iz vseh krajev naše slovenske zemlje se nas je šla poklonit na njegov grob na dan obletnice njegovega rojstva.

Molili smo na glas. Titana, ki ga stražita, sta zajokala in še jokata. Pa žalosti, ki naša srca napolnjuje, ne bosta izjokala nikoli, nikoli!

Mi pa, ki smo poslani na prostrana polja, ki kličejo za delavci kot je bil Krek, se spomnimo njegovih besed: Vse Kristusovo delo sloni na ljubezni! Kdor tega ne razume, ne pozna krščanstva!

Ljubezen, ki je vodila največje ljudi kova velikega Frančiška Asiškega, ta ljubezen naj vodi tudi nas pri naših življenjskih nalogah. Nas, ki hočemo hoditi po Krekovih stopinjah. Na nauk je Krek navezal zgled v samem sebi, in nauk in zgled nam kličeta: *Bodi ko sveča, ki gori, da drugim sveti, pot kaže, pri tem pa sebe povživa!*

Fantje, bodimo sveče!

Udeleženci tečaja Z. F. O. na Krekovem grobu dne 27. novembra 1935.

E N O

Andrej Tumpej

Nekajkrat sem naglasil v prejšnjih člankih, da je zakonska sreča trdno zgrajena samo na verskih temeljih, vendar se mi zdi, da je treba to zadevo še posebej povedati. Fantje ste že kar navajeni, da duhovniki govorimo mnogo o večnosti, da vidimo samo duše, premalo pa zemljo in hišo in kuhinjo in blagajno. To se vam zdi včasih že kar neprijetno, da bi slišali toliko o božjem blagoslovu in še to o bodočem. Toda, kdor gleda globlje, kdor živi zares po veri, se bo kaj kmalu prepričal sam, če hoče, večkrat celo na lastni koži, z očmi in rokami, kako je tudi zemeljsko življenje vernika in brezverca različno. Seveda, če ne gleda samo z očmi, ampak so mu oči priprava, ki mu prinaša in zbira snov, katero potem prebavlja, predelava in izkorišča razum.

Zato danes še enkrat naglašam, da tudi na zemlji ni prave sreče, posebno ne v družini, brez Boga in brez življenja po veri. Če gledaš življenje samo z očmi, potem bi mislil, da se preskrbiš z vsem, kar potrebuješ ti in tvoji, sam. »Kaj pomaga vera, kaj molitev? Če ne delam, ne bom sit in ne preskrbljen.« Tako se zdi. Če pa to prvo misel pregleda še razum, pa kmalu opaziš, da ne drži prav. Napak je, če bi rekel samo eno. Če samo moliš, ne boš preskrbljen, pa tudi, če samo delaš, ne boš preskrbljen. Treba je postaviti med oboje kratko, pa zelo važno besedico: »in«. Moli *in* delaj! Delati, skrbeti moraš: kdor ne dela, naj ne jé, je rekel sveti Duh po Pavlu ljudem in tudi tebi. Toda, da lahko delaš, moraš biti n. pr. zdrav. Kdo daje zdravje? V moji bližini stoji lepa hiša bivšega človeka, ki je samo delal, skrbel, pa brez molitve in vere in vesti. Zdrav kmečki fant se je izšolal, se

potem vrge v politiko in uspeval. Samo v denarju je zapustil 60 milijonov. Molil pa ni, v cerkvi ni bil od svoje poroke, vera, vest, to so mu bile neznanе besede. In ta človek je legel s 43 leti v grob: vsi dunajski in pariški zdravniki mu za 60 milijonov niso mogli dati zdravja in življenja. Ob njegovem pogrebu so mi šumele po glavi besede: Kaj koristi človeku, če si pridobi še toliko... Če bi bili možu sveti šesta in sedma božja zahteva, bi še danes užival srečno tudi zemeljsko življenje. In v družini? Ali daje in ne daje Bog? Cilj, sreča, središče družine je otrok. Ko oče gara v življenjskem boju, ga boža misel na malčka, ta ga vleče domov, da se z njim poigra, da si odpočije, ko gleda nedolžno oko. Slajše, kakor vsak koncert mu ublaži raztrgane živce brezskrbno čebljanje in klicanje: očka. Kako so lahke mladi materi vse žrtve in težave, ko ji greje srce smeh iz zibelke! Toda kakšno gorje grize hišo: otrok ni zdrav, ali mu manjka oko, ali nikakor ne spregovori. In kdo vse to daje, določa? Oče in mati sta lahko zdrava ko hrast in roža, pa jima lahko Bog položi v zibelko bebca, slepca, pohabljenca. In to je pokora, ki je ni mogoče spraviti iz hiše. Taka pokora dan za dnem govori bolj glasno in vznemirja ranjeno vest bolj kakor najbolj živa pridiga enkrat na teden v cerkvi. Od pridige lahko pobegneš, zibelke pa ni mogoče vreči iz hiše. Takrat ti žge po možganih, kako te je svaril spovednik, da ne skruni božjega svetišča niti v sebi, niti v bodoči materi svojih otrok. Pa si mislil, da boš Očeta v nebesih prav tako lahko porinil na stran, kakor sitnega »duhovnika«, ki se hoče vtikati v tvoje zasebne zadeve. Prišla je za tem poroka, nato pa — pokora.

Tudi skupno življenje moža in žene ne more biti srečno, če ne teče po tiru verskih navodil. Kako potrebno je v družini, da mož in žena zavedno gojita verske kreposti! Kako mučno je vsak dan življenje, če žena ne zna ali noče potrpeti! Kako težak oblak visi vedno nad družino, če mož, oče ne kroti svoje jeze! Kako vse drugače je tam, kjer je bil fant že od nekdaj navajen, da vsaj vsak mesec izpraša in izpraši svojo vest, da je v njej čisto in sveilo! Da si okrepi pri božji mizi dušo, da bo močna šla preko raznih življenjskih luž, da bo krepko korakal preko neprijetnega dnevnega kamenja, katerega je polno nasuta družinska pot. Samo živa in globoka vera strne tako čudovito vso družino v eno, da se vsi žrtvujejo za vsakega in je vsem toplo in prijetno. Če ne vlada v družini Bog in njegova postava, potem žvižga nad vsemi bič mučitelja hudiča. Če Gospod ne zida hiše, zastonj se trudijo zidarji... Če se pa zakonca zavedata, da ju je združil Bog kot svoja otroka, za svojo službo, potem si kot človeka ne upata teh vezi načenjati. Kakor sta si dala zlat prstan, ki krasi njuni roki, tako je potem poroka duhovna, zlata vez njunih src. Taka poroka potem ni samo božja pogodba, s katero se začne nova družina, božja celica človeštva, telesno skupno življenje, ampak dve duši si ustvarite na zemlji božje svetišče za službo Bogu. Samo z Bogom in v Bogu postaneta SAM in sama — DVA — OBA — ENO.

NA DELO VODI NAS KORAK

Kranjc Jože

Naš fantovski tečaj je minil! Lep spomin nanj nam je ostal, ostali so lepi nauki in navodila za življenje, ki smo jih tam slišali, ostali so nepozabni vtisi! Šli smo, odkoder smo prišli, da se utrjeni in prenovljeni povrnemo nazaj med naše slovenske fante, po naših slovenskih vaseh, in tam začnemo z delom, po načrtu, ki smo si ga na tečaju napravili! Marsikaj novega smo slišali, kar nam je bilo doslej neznano; spoznali smo vse težave in ovire, ki nas čakajo in na katere bomo naleteli pri našem delu! Velika so polja, velike in težke so naloge, ki so nam namenjene, da jih rešimo, zato moramo z delom pohiteti, ker nas lahko prehitijo drugi, nevarni tekmeci! Zato pa, fantje, — na delo! Tečaj nas je prenovil in uredil v strnjeno

Tečajniki prvega tečaja obnove Z. F. O. z nekaterimi predavatelji na tečaju, ki je trajal od 25. do 30. novembra. V sredi predsednik Prosvetne zveze dr. Franc Lukman.

udarno četo, usposobil nas je za delo, ki nam je odločeno; odločeni bodimo zdaj tudi mi, da bomo to delo točno, vestno in hitro izvršili!

Z velikimi žrtvami je bila združena prireditev našega tečaja, zato glejmo, da bo obrodil sadove, ki so takih žrtev vredni! — Dolga in huda je bila zima, katero je nedavno pregnala topla pomlad, a nekateri naši fantje so tako trdno zaspali, da se kar ne morejo prebuditi iz trdnega spanja in poprijeti za delo pri obnovi naših nekdanj tako cvetočih fantovskih odsekov! Težke so rane, velike so vrzeli, ki nam jih je ta čudna zima pustila, zato naj bo naše prvo delo, da bomo te rane zacelili in vrzeli izravnali in tako pripravili pot za veliki naš polet, ki ni več daleč in kateri bo prišel gotovo, morda še prej nego si sami mislimo!

Fantje! Drevo naše fantovske organizacije že zeleni in poganja brstje, zato je razumljivo, da se bliža čas, ko bo s pomladnim sokom prepojeno in

z novo, vstajajočo mladostno silo navdano, pognalo zopet tisto lepo cvetje, kot je nekoč cvetelo na drevesu naše fantovske organizacije! Zato se pripravimo za ta dan, pripravimo na znotraj, duhovno; uredimo svoje čete, da bodo pripravljene, strnjene, enotne ter vredne, da sprejmejo nase kras cvetja iz našga drevesa, obsevanega z lepimi, toplimi žarki božjega sonca!

Fantje! Ali naj pri takem na novo porajajočem se življenju pustimo, da naš »Kres« še naprej tli pod pepelom, katerega pokriva snežena odeja? Ne, — naš »Kres« mora zagoreti s plamenom, ki bo svetil kakor luč, kakor sonce, po vsej slovenski zemlji, po sleherni slovenski hiši, ogreti mora srce poslednjega slovenskega fanta, da bo gorelo za naše lepe, vzvišene ideale! Biti mora barometer naše sile, biti mora luč, ki naj nam sveti v temi zmot in zablod! Zato moramo delati zanj vsi, saj to je naša dolžnost, delati moramo tako, da bo postal ves naš, ves fantovski! Nikakor ne smemo dopustiti, da bi se le nekateri trudili z njim in ga zalagali z gorivom, da bi nas ogreval, mi pa, da bi stali ob strani! Vsi moramo sodelovati in mu donášati drv, da mu jih ne bo nikdar manjkalo, da bo res mogel svetiti s takim plamenom, ki bo viden povsod! Razširimo ga, podvojimo mu število naročnikov, pišimo tudi sami vanj, da bo tako res postal glasilo vseh slovenskih fantov, in tako tem lažje vršil poslanstvo, ki mu je naloženo! Naj bi merodajni činitelji posredovali za združitev »Našega Doma« in »Kresa« tako, da bomo imeli *enotno* fantovsko glasilo za Slovenijo!

Črta je potegnjena, orodje je pripravljeno, zato z navdušenostjo mladostnih sil na dan, na delo, za boljšo, lepšo bodočnost, našega slovenskega naroda!

K božjemu soncu dvignimo krila,
večne Ljubavi vabi nas žar.
Z nebne višine naša bo sila
krivdo in sužnost razbila vsikdar!

Blagoslovljen božič!

Srečo v novem letu 1936!

Uredništvo

Uprava

STRAŽAR

Peter Križman

Nocoj poromam v tempeljske hrame,
pod silne oboke božjega doma,
da veliko pojem molitev,
Tebi, ki sredi oltarjev neviden stojiš.
Drhteče polagam svoj meč na oltar.
Tvoj angel prihaja, z njim žar
nebeškega ognja in Tvoj blagoslov.
O, hvala Ti, hvala, za ogenj dobrotni,
ki meč je goreče razbelil,
moj meč bo zdaj sekal in celil
in tempelj bo spet ko nekdam.
Tempeljska vrata zdaj stražim
visoko držeč goreči svoj meč,
Bog moj, zdaj pošlji zarje svetlé,
za večno naj tempelj pozlate!

UREDNIK PROSI BESEDE

Vse leto urednik še do sape ni prišel. Kaj da bi besedo dobil! Za konec leta mu pa vsaj dve besedi, vsaj malce prostora v listu gre.

Urednik je vse leto poslušal, kaj sodijo naročniki in nenaročniki o »Kresu«. Hvalo in grajo je čul. Menda se vsem urednikom enako godi v tem oziru. Da je bil list pretežak, premalo pester, povesti da ni imel, fantje da so vanj premalo pisali — so grajali. Njegovo načelnost, udarnost, doslednost pa so hvalili. Nekaterim hvale urednik kar verjel ni!

Kaj pa drugo leto? Na vsak način se bo »Kres« v grajanem skušal izboljšati. Povest bo prinašal — pa še fantovska bo! Prevodna povest bo ostala kljub temu na platnicah. Za sedanjo (Boj za Matterhorn), ki je zelo zanimiva, zlasti še, ker prav za prav ni povest, ampak popis zgodovinskih dejstev, bo sledila Streuvelsova Žetev; skoro nasprotje sedanje: nežna, čustvena vsebina človeka kar prevzame. — Nova bo vrsta sestavkov o delu: kmetiskem, tovarniškem, obrtniškem. Tudi po tujem svetu in življenju v njem bomo pogledali. Ali naj začnemo z Abesinijo, ki je v osredju trenutnega zanimanja?

Nikakor pa ne smemo izpustiti načelnih vprašanj, ki zadevajo našo fantovsko organizacijo zlasti v njenem poslanstvu, ki je v tem, da kaže pot in smer in preskuša nove delovne načine za vso našo organizirano katoliško skupnost. Brez ozira na desno in levo bomo posvetili v temo, kjer je; opozorili na nejasnost, kjer grozi zmota; svarili in opozarjali, ako nam kje preti škoda. Vemo in priznavamo: Tudi ako ti je tvoja desna roka v pogubo — odsekaj jo!

To pa za vas, fantje: Kres je vaš, Kres naj bo res fantovski! Prav kakor je zapisal tovariš Jože Kranjc v sprednjem članku. Bo pa »Kres« prav ves vaš le, ako boste sami vanj pisali. Pišite, poročajte, vse bom objavil. In še kako rad! Povejte, kako živi kmet, kako obrtnik, popišite svoje prireditve, praznike, važne dogodke, delo v organizaciji. Ni dovolj, da v organizaciji prejimate, tudi dajati morate!

In še tole: Kres moramo razširiti na 24 strani. Lastništvo je pa reklo, da mora prej narasti število naročnikov. Da bo torej mogel biti »Kres« zanimiv, pester, bogatejši, morate poskrbeti, da se število naročnikov pomnoži. To naj bo naloga vsakega odseka in vsakega naročnika: na vsaka dva dosedanja naročnika vsaj še po en naročnik! To naj bo naše delo za božič in novo leto.

KATOLIČANI PO DRUGIH DEŽELAH

Nemčija. Državna policija v Münstru je razpustila katoliške delavske organizacije, češ da so širile protidržavno agitacijo. Pruski minister bogoslužja pa je prepovedal Družbi sv. Bonifacija (isto kakor pri nas Družba sv. Mohorja) širiti dober tisk. To društvo je bilo ustanovljeno za časa kulturnega boja v Nemčiji in je do zdaj silno dobrega storilo z izdajanjem dobrih knjig in časopisov. Iz Kölna so poročali, da je policija zabranila natis pastirskega lista nemških škofov. Še več: državna oblast zabranjuje čisto verske sestavke v katoliških listih. Ko je nedavno nekdo zapisal v članku: »Evharistija v življenju delavca«, da sama tehnika ne prinaša sreče, je moralo uredništvo na oblastno zahtevo pristaviti opombo, da s tem ne misli napačiti nobene narodne vrednote.

Danska. Danska, ki jo tudi mi poznamo po njenem vzornem kmetijstvu, šteje 3.500.000 prebivalcev. Od teh je le kakih 25.000 katoličanov. To je sicer malo, toda trajen napredek daje lepo upanje za bodočnost. Zadnjih 20 let se je na Danskem število katoličanov podvojilo, za kar se je zahvaliti neutrudnim naporom 85 duhovnikov, ki jih vodi apostolski vikar.

Tudi državna cerkve je spremenila zadnjih deset let svoje stališče in često se zgodi, da kakšen protestantski verski po-

glavar pohvali iskrenost katoličanov. Vlada je naklonjena katoliškemu gibanju in daje več svobode bogoslužju in pouku. Nobenega nasprotovanja ne delajo procesijam po ulicah in drugim verskim prireditvam. Vlada vrhu tega podpira katoliške šole in daje brezplačen prevoz njih učencem ob času počitnic.

Amerika. Ob priliki nekega zborovanja na Haward univerzi v Ameriki je predsednik advokatske zbornice slušatelj med drugim tudi tole rekel: »Eno bi vam hotel svetovati za vaše bodoče življenje. Zahajajte pridno v cerkev, četudi vam bo to težko. Tamkaj se boste sešli z elito ameriškega naroda. Ni važno, da vi to elito vidite, zelo važno pa je, da ta elita vidi vas...!«

Pri nas kaj takega na univerzi še ne bomo slišali!

Moderni apostolat v šoli. Zadnji čas so na angleškem v šolah uvedli neko novost. Pri uri iz veronauka so za katoliške otroke uvedli čitanje katoliških listov, v prvi vrsti sečitajo vesti iz življenja katoliške Cerkve po svetu. Na ta način seznanjajo kateheti otroke z življenjem in razvojem kat. Cerkve, ki je učiteljica in voditeljica vseh narodov. Ko so dobili veroučitelj poziv od države, da poročajo o uspehih tega čitanja, so z velikim navdušenjem in zadovoljstvom

poročali vladi o velikem zanimanju med otroki in o vzgojnem vplivu, ki ga ima na otroke čitanje takih vesti. Ta zgled pa tudi nam kaže silen vpliv katoliškega tiska, ki je najmočnejše orožje tudi katoliški Cerkev.

Ali se mi zavedamo tega? Kaj nameravamo storiti za katoliški tisk?

Avstrija. Evharistična zveza katoliških mož na Dunaju je razposlala silno prošnjo in povabilo vsem Avstrijcem na evharistično romanje k sv. Gabrijelu v Mödlingu pri Dunaju. Smoter romanja je: izprositi od Boga milost miru v teh težkih in nevarnih časih. Ta romanja se vrše leto za letom in postajajo veličastna mirovna zborovanja ob monštranci. Tako je prav, ker edino Bog še more rešiti narode ponovnega krvoprelitja.

Taka zborovanja imajo več dejanskih uspehov, kot vse razorožitvene konference.

Mehika. V mehiški škofiji Guadalajara je nadškof Orozco posvetil pred kratkim 20 novih duhovnikov — v podzemski jami. Vsi že delujejo po deželi, preoblečeni v delavce in kmete.

Kakor v prvih časih krščanstva!

Ameriška univerza v Pittsburgu je odstavila profesorja zgodovine dr. Turnerja, ki

se je norčeval iz vere in iz svojih katoliških slušateljev. Rektor univerze je v svoji utemeljitvi med drugim napisal: »Učitelj, ki se vsaj malo zaveda svoje velikanske odgovornosti, ki jo ima napram mlademu, sprejemljivemu človeškemu bitju, ne more prav nič drugače kot ponižno pred Bogom kloniti.«

V Abesiniji bodo ostali misijonarji za vsako ceno na svojem mestu.

V Združenih državah znaša število konvertitov letno okrog 40.000. Zadnje dve leti pa čez 50.000. Po listu »The Lamp« je bilo izmed 3000 konvertitov v nekem gotovem času 372 protestantskih duhovnikov, 115 zdravnikov, 126 juristov, 45 članov kongresa, 12 guvernerjev, 180 oficirjev in 206 pisateljev, glasbenikov in drugih kulturnih delavcev.

Odločnost. V francoski občini Moutaubaut je učitelj svojevoljno odstranil križ iz šole. Starši so izvedli šolski štrajk in dosegli, da je bil odstavljen župan. Škof msgr. Louvard pa je odprl in blagoslovil novo privatno šolo, ki jo obiskujejo vsi otroci — razen enega!

V Leningradu smejo — zaradi posebnih razmer — katoličani sprejeti obhajilo tudi zvečer.

Č. G. FRANCU OSOLNIKU,

*ustanovitelju prosvetnega društva v Izlakah,
v slovo!*

Težka žalost je zajela članstvo našega prosvetnega društva, ko je prispela žalostna vest, da je dne 13. novembra 1935 v ljubljanski javni bolnici ugasnilo blago, plemenito življenje ustanovitelja našega prosvetnega društva in njegovega dosedanjega predsednika.

Pohiteli smo, dragi gospod predsednik, v belo Ljubljano člani in članice vaše prosvetne družine, da smo se poslednjikrat poslovili od vas, ob vašem preranem grobu. Da smo se vam poslednjikrat zahvalili

za vse dobre, s katerimi ste nas obsipali. Želeli ste počivati med svojimi duhovnimi sobraty pri sv. Križu v Ljubljani. S težkim srcem smo se uklonili tej vaši poslednji želji. Radi bi vas imeli tudi po smrti v svoji sredi, v domačem kraju. Toda izpolnili smo vam poslednjo željo, ki nam je bila sveta.

Vodili ste naše prosvetno društvo od njegove ustanovitve do svoje prerane smrti. Mnogo zlatih nauk ste vsejali v naša mlada srca, ki so vas ljubila kot svojega dobrega očeta. Vodili ste nas po potu krščanske prosvete. Učili, svarili, usmerjali ste naša mladostna pota. Oče večni naj vam bo dobrotljiv plačnik!

Avgust Bervar.

Slovenskim ženam in dekletom

Odkar izhaja Vigred, je našla pot v tisoče slovenskih domov. To nas utrjuje v prepričanju, da je pot, po kateri hodi Vigred, prava.

Vemo, da so sedanji časi težki. Vemo, da denarja manjka na vseh krajih in koncih. Zato ga često za knjige ni, ker so drage. Toda kljub temu ne moremo biti brez čtiva, zabavnega in poučnega. Izobrazba in pošteno razvedrilo nam je duševni kruh, brez katerega bi umsko in srčno izhiral. Zato bodi sklep vseh dosedanjih naročnic: **Vigredi** ostanemo zveste, vsaka pa pridobi vsaj še eno **ново** naročnico.

Vigred, edini katoliški ženski list, ki izhaja vsak mesec, ima krojno in modno prilogo ter prilogo za ženska ročna dela.

Naročnina:

„Vigred“ brez priloge Din 25.—

„Vigred“ s prilogo . . „ 50.—

**„Vigred“ za inozemstvo
brez priloge Din 32.—**

**„Vigred“ za inozemstvo
s prilogo . . Din 64.—**

Za 20 izvodov pod enim naslovom brez priloge znižana naročnina po Din 20.— vsaka.

„VIGRED“, ženski list
LJUBLJANA, Masarykova 12

jasno in suho, in vse je bilo do zadnje pičice tako, kot je povedal Whymper. Celo Douglas in Hadow sta se po vsem tem čutila na varnem in sta spretno plezala.

Ob šestih je poprosil Hudson, da bi se ustavili radi njegovega prijatelja. Hadow se je zrušil za trenutek na skalno ploščo. Vprav takrat je potegnil mrzli severni veter preko njega. Tresel se je od mraza in glasno šklepetal z zobmi ter zaprl oči.

»Vročega vina!« je dejal Croz.

V skalni špranji so zažgali papir in mu segreli rdečega vina. Hadow je hlastno pil in stal čez nekaj minut spet trdno na nogah.

Whymper je medtem spet meril višino. S podatki je bil zelo zadovoljen. »500 m smo se že vzpeli danes. Čaka nas še 600 m!«

Douglas je gledal navzgor v smer, po kateri bodo šli naprej. Vzpenjati se bodo morali še tristo do štiristo metrov po vzhodnem grebenu. Pot bo menda približno taka, kot je bila zadnjih 500 m, ki jih imajo že za seboj. Če je gledal od tu navzgor, se mu je zdelo, da se končuje severovzhodni greben v zadnjo piramido s strmim odsekanim padcem. Od tam je jadral mogočni planinski orel naravnost proti njim. Imel je tak izraz, kot bi hotel pravkar vdreti v tujo čredo. Lord Douglas je veselo vzdikljal in to je prestrašilo ptiča. Razprostrl je široka krila, zavrl v poletu in se v naglem sunku obrnil proti gori Dent d' Hère.

»Škoda, da nimamo nobenega pihalnika!« je kričal Tangwalder. Njegov sin pa je meril s cepinom in streljal za ptičem.

»Dobro znamenje! Še danes bomo dosegli vrh!« je dejal Whymper.

»Upam, da bomo tudi še danes spet spodaj,« je odvrnil Douglas.

Sedaj je Hudson prevzel vodstvo. Potrebovali so še dve uri, da bi prebrskali še 370 metrov. Spet so morali premagovati slične težave kot v zgodnjem jutru in uspelo jim je, da so jih na isti način premagali. Dospeli so že pod zadnjo steno pod vrhom. Whymperjevih stopnic je zanjkalo. Severovzhodni greben je spremenil smer, padec in kakovost. Na njem niso mogli več naprej. Whymper je dal znamenje za daljši počitek. Skupno morajo premisliti, kaj naj ukredujejo. Kako bodo šli naprej?

Če bi gledal Matterhorn z Riffelskih Alp, potem vidiš osnovo prave Matterhornove piramide v isti višini, mejo tvori gostilna pri Črnem jezeru. Ako računaš od te višine navzgor štiri petine gorske gmote, ima ta natančno obliko štirivogelne piramide. Zadnja petina, to je že pravi vrh, pa se ostro odraža od ostale gorske gmote. Štiristranska piramida je tam vodoravno odseka-

na in na njo je postavljena manjša piramida. Ta ne stoji več vodoravno in nima istih kotov kakor podlaga, temveč je prikrajšana na tisti strani, ki gleda proti vzhodu, tako da se vrh nekoliko nagne in je stena skoraj navpično odsekana, skoraj nagnjena, medtem ko so ostale tri strani manj nagnjene. Robovi manjšee neenakomerne piramide se ne zaključujejo natančno v sredi, in tisti deli, ki vise preko nje, se imenujejo »ramena«.

Vprav tam so se ustavili naši pogumni znanci. Njihov severovzhodni greben je prenehal, in njegov podaljšek je dosegel mesto 45° celo 60° do 80°. Ni jim preostajalo drugega, kot da zapuste vzhodno stran in severovzhodni greben ter poizkusijo dospeti naprej na severni steni zadnje piramide.

»Sedaj nam bo pa druga pela,« je pripomnil Croz.

Whymper in Hudson sta se odpravila vodstvu in pustila Croza, da je šel prvi. Croz je že od dvajsetega leta poznal gore in je zavohal izhod tam, kjer sta onadva šele računala in ugibala.

Croz je vodil najprej vodoravno v senci severne stene. Skala je bila gladka ko steklo. Kjer bi bila morala biti kakšna razpoka v tem granitu, ki ga je gladil severni veter in ledene iglice, ta je bila zakrita z ledom, ki je sedel trdno do sadra v luknji.

Toda Croz je bil v svojem elementu. Čutil je najmanjše izbokline, in četudi niso bile debelejšje od palca, z majhnim, dobro prirotenim cepinom je delal odprtine, da so se prijemale z rokami in nogami. Celo Whymper je tu in tam rad sprejel njegovo oporo. Le kadar je hotel pomagati Hudsonu, ki je šel za njim, je ta vztrajno odklonil. Bil je neprestano zaposlen s Hadowom, ki je šel med njim in očetom Tangwalderjem in je bolj visel na vrvi, ko hodil. Douglas in Tangwalderjev sin sta šla zadnja, zvesto sta sledila prijemom, ki jih je kazal Croz ter so jih uporabljali ostali, tako da nista ovirala dela. Ta vodoravni del je bil najtežji in najnevarnejši pri vsem vzponu.

Le Croz je mogel opaziti skalo, komaj za prst debelo, ki je mejila med navpičnim drogom in brezkončnim padcem.

Toda čez kakih 120 m je prenehala. Nato so plezali navpično po preperelem žlebiču. In od tega je vodil trak, širok kakor dlan, čez nek previs nazaj na vzhodni greben. Dve besedi je izgovoril Croz: »Prokleto prijetno!« Ostalim pa je trdo dihanje zaprlo sapo in govorico.

Ko so pristali na varni skali, so za nekaj časa odpočili.

Šele sedaj so videli, kako malo metrov so premagali s tem utrudljivi-

vim in nevarnim plezanjem. In že je spet stal pred njimi mogočen skalni stolp, ki ga bodo morali menda spet obvladati na isti način, kakor prej spodaj na severovzhodnem grebenu.

Trud je celo vodnike pripravil ob dobro voljo. Celo Croz, ki je bil vedno vljuden in pripravljen za šalo, je postal siten in surov. Hadow je večkrat občutil potegljaj vrvi in se mu je zdelo, da je dobil boleč udarec. Tangwalder ga ni bodril, ni se mu niti oprostil, ampak mu je dejal, da se obnaša od sile slabo. Hadow se je v zagrizenem srdu jezil nanj in nase.

Tudi vsa oprema jim je pričela nagajati, kot bi se vse zareklo proti njim. Vrv, ki je bila dosedaj poslušna ko postelja, se je zatikala za skale, kjer je le mogla, zmohčila se je, ko je bila najbolj potrebna. Vлага je zmrznila in vrv je bila trda in negibna. Noge so jim zašle včasih v razpoke, včasih se je kdo udaril v obraz ali se mu je stisnil prsni koš ko vijak v matici. Vsak predmet se je obnašal odurno in sovražno. Cepin, ki je dosedaj še prijazno pomagal, je postal težji od karabinke. V zraku je že tičal obupni »Ne morem več«, in silil na jezik.

In tudi ne bi mogli več naprej, če ne bi trpeli še manj ko sto metrov pod deviškim nedotaknjenim Matterhornom.

»Še preko tega stolpa,« je dejal končno Whymper.

Croz in Whymper sta plezala prva. Iztegovala sta roke in ramena tako daleč, kolikor sta zmogla. Večkrat bi obvisela v ožinah, če bi ne bila tako obsedena. Vsak meter ju je veljal za pol kilograma telesne teže. Toda komaj je Croz pogledal preko robu zadnjega stolpa, je zavriskal v divjem veselju. Še manj ko sto metrov daleč za nekim položnim snežiščem, se je dvigal svoboden vrh. Z ledom pokriti greben je bleščal ko sončna svetloba in slepil oči; za njim se je dvigalo temno južno nebo.

Odvzeli so se. Whymper in Croz sta drvela naprej. Pričelo se je tekmovanje, plezanje po vseh štirih, ki je bilo povsem nenavadno po obliki, času in cilju. Vse sta doprinesla, kar sta mogla. V skalah je prehitel Whymper, na snegu pa Croz. V hitrici na življenje in smrt sta oba istočasno dosegla vrh. Nemo sta si stisnila roki. Nato je Whymper pogledal na uro: Ob enih in štirideset minut. Dobro si je zapomnil čas. Croz pa je v snegu iskal stopinje.

Naslednji je prispel Douglas. On je bil prvi pozdravil novi vrh z veseljem vriskom. Hudson je na ljubo Hadowu poslednji zasadi svoj cepin v sneg na vrhu. Hadow se je tresel po vsem telesu in mu ihtel padel v naročje.

(Nadaljevanje v prih. letniku.)

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

L J U B L J A N A

MIKLOŠIČEVA CESTA 6 (v lastni palači)

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO
NAJUDGODNEJŠI OBRESTNI MERI

NOVE VLOGE:

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE OBRESTUJE PO 3%

Domača slovenska zavarovalnica je **VZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo. — 2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu. — 3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska. — 4. Sprejema v *življenjskem* oddelku zavarovanja na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah. — 5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas. — 6. Posreduje vsa ostala zavarovanja.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

NASLOV CENTRALE: LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA 19

Telefon 25-21 in 25.22.